# СВОБОДА

## LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 26-го Серпня 1897. | Число 35


### Календарь.

| Серпень | | |
|---|---|---|
| 26 | Ч. | Михея прор. |
| 27 | П. | УСПЕНІЄ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦЫ |
| 28 | С. | Перен. нер. образа Госп. |
| 29 | Н. | 11. ПО СОШ. Мирона |
| 30 | П. | Фльора и Лавра |
| 31 | В. | Андрея, Тимотея, Агафія |
| 1 | С. | Самуила прор. |

### Змѣстъ.

Мова Е. В. Дебса. — Чи варта поселяти ся на фармахъ? — Вѣсти зъ Канады. — Новинки. — Вѣсти робôтничи. — Фейлетонъ: Религійни секты въ Россіи. — Оповѣданє дяка. — Оголошеня.

### УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

**Mr. George Chylak**
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

**Rev. John Ardan**
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

## МОВА Е. В. ДЕБСА,

**одного зъ найбôльшихъ організаторôвъ робôтниковъ,**
ВЫГОЛОШЕНА
въ **Toledo, O. 1896 p.**

(Дальше).

### Грошѣ по судахъ.

Єсли-бъ всѣ звычайнй люде злучили свои голосы, домагаючи ся именованя якогось судіѣ звязкового, то на просьбу ихъ не зважали бы бôльше якъ на свѣркотанє свѣргуна. Грôшь лишь мае голосъ. Такъ, грôшь мае голосъ. Не вагаючись навѣть кажу, що грôшь залявъ намъ найвысшій судъ, власть, яку надае грôшь, запановала надъ судомъ найвысшимъ и наповнила ту величаву пристань такимъ повѣтремъ, що весь нарôдъ сумнѣваєсь, чи дасть ся оно коли выкадити. Есть щось недоброго въ тôмъ краю. Сѣти судовй суть такъ розставленй, щобъ лапали рыбки а давали проховзнути ся велирыбамъ, а каждый судія звязковый такъ ничь немае вспôльного зъ народомъ, якъ бы мешкавъ на иншôй планетѣ, они не розумѣють масъ народу. Ихъ свѣтъ, ихъ оточенє єсть совершенно пôдъ пановапемъ богацтва, оно входить въ ихъ кровь; при тôмъ они не суть вôдвѣчательнй передъ народомъ. Джеферзонъ сказавъ, сто лѣтъ тому назадъ, що они будуть розширяти свою власть и скорочувати права горожаньскй, ажь въ кôнци загрозять републицѣ — пророчество то сповнило ся дословно и ограниченє правъ горожаньскихъ доти буде поступовати въ передъ, доки нарôдъ буде пôддавати ся тому. Деспотизмъ може истнувати всюды, де нема зô стороны народу опору и въ мѣру взростаючого пôдданя ся права его будуть ограничуватись, ажь въ кôнци достануть ся пôдъ цѣлковиту перевагу.

Не вѣрю однакъ, щобы духъ 1776 року цѣлкомъ згасъ. Есмь певный, що зъ приходомъ властивои поры мужество нашого народу ожіє. Богато людей выкрикує противъ организаціямъ робôтничимъ — осуджують страйки, мають за зле страйкуючимъ. Они не знають анѣ не старають ся также знати, що каждый страйкъ есть выкликаный цѣлымъ рядомъ кривдъ. — Если на якôй колѣи есть страйкъ и подорожный дôзнае перешкодъ въ своѣй дорозѣ, проклинає страйкуючихъ.

### Свои клопоты.

Публика немає часу вглянути близше въ зло, що точить найнизшй верствы супôльности. Она має свои клопоты въ тôмъ вѣку конкуренціи на смерть и житє. Не знає ничь о положеню низшихъ масъ людности. Она тогдѣ лишь чує, що не всьо добре на свѣтѣ, коли єѣ власнй кишенѣ и финансы зôстануть дôткненй — а и тогдѣ найчастѣйше вину ють страйкуючихъ. Слушнй то стосунки. Богато людей говорить: „Не люблю страйкерôвъ; они бурять ся, справляють непорядки“. А однакъ коли-бъ не органі заціє, коли-бъ не страйки, американскй робôтники стояли бы далеко гôрше якъ стоять. (Оплески).

Джеферзонъ сказавъ колись: „Най Богъ змилосердить ся надъ нами въ хвили, коли Америцѣ забракне вôдпорности противъ тираніи“ — а Patrick Henry сказавъ, що опôръ тираніи есть послухомъ Богу“. (Оплески).

Часами приходить ся выберати мѣжь тираніею а унôдленемъ, коли така хвиля надходить вѣрю я въ страйкъ. Беручи однакъ загально, есмь противный страйкови. Але есть положенє ще гôрше, якъ бути позбавленымъ працѣ, именно бути позбавленымъ гôдности чоловѣка. Волѣвъ-бымъ бути безъ працѣ якъ єствомъ корячимъ ся, повзаючимъ на поверхности землѣ. Не маючи ничь до роботы старавъ-бымъ ся передовсѣмъ не стратити ничь въ власныхъ очахъ. Не буду нѣколи въ положеню чоловѣка, котрый заглянувши въ зеркало, вôдвернувъ ся зъ вôдразою, говорячи: „Знаю его добре“. Не буду въ успособленю того чоловѣка, котрый збудивши ся въ ночи, сказавъ: Мôй Боже, нѣкого нема въ покою. (Смѣхъ).

Позвольте менѣ, мои приятелѣ, пригадати вамъ нынѣшного вечера, що жіемо пôдъ рядомъ страйкуючимъ. Пôдъ Leington-омъ, де розлягъ ся выстрѣлъ, що вôдбивъ ся по всѣхъ сторонахъ свѣта и вôдъ Concord-у до Leington-у малисьмо нероздѣльный стягъ страйковъ. Противъ чому? Противъ тираніи и гнобленя. О що? О волю, о независимôсть и коли бы не свѣтле мужество и патріотизмъ нашихъ отцѣвъ въ страйкованю о власнй права, може днесь були бысьмо пôддаными Британіи вмѣсто свобôдными горожанами Америки. Хотѣвъ-бымъ, щобы духъ опору взроставъ. Сто лѣтъ тому були Торисы, и до сего часу маемъ ихъ межи собою, котрй бажали спокою за всяку цѣну, котрй були готовй приняти понижаючй условія, охотно дались понижувати, охотно посвячували честь своихъ кольоній, свою честноту и гôдность. И такъ также говорили до Вашингтона и Франклина, до Джеферзона и Pain-а и до прочихъ тыхъ анархистôвъ, демеґоґôвъ и аґітаторôвъ (оплески). Вашингтона въ своимъ часѣ названо демаґоґомъ; переслѣдувано его якъ жадного иншого президента. Днесь есть пôвъ-богомъ. Рôжниця мѣжь демаґоґомъ а пôвъ-богомъ лежить лишь въ уплывѣ сто лѣтъ часу. Були такй, котрй благали занехати всяку дѣяльность говорячи: „Если будете такъ дальше аґітовати, дôйде до вôйны и розливу крови“. На се имъ вôдповѣли: „Если лишь за помочію вôйны можемо осягнути независимôсть, то повиннйсьмо еи росночати сейчасъ, щобы нашй дѣти и внуки могли заживати спокою“. Они не були лишь страйкерами и переступцями, а однакъ допускали ся ґвалтôвъ, розрухôвъ и нищеня власности. Hancock и его товаришѣ безъ застановленя перебрались за Индіянъ и пошли до пристани бостоньскои, щобъ выкинути ладунокъ гербаты въ воду. — Якъ то добре, що судія Woods не вымѣрювавъ въ той часъ справедливости... — (Смѣхъ, оплески и голосъ: „або судія Ricks“.

### Мамы также страйковали.

А що можна сказати о матеряхъ зъ часôвъ вôйны революцiйнои? Они не страйковали, лишь бойкотовали. Сказали собѣ: Не выпемо анѣ краплѣ гербаты привезенои зъ Англіи. Наповнявъ ихъ духъ взнеслои вôдпорности, котра дає волю и независимôсть. То само робять нынѣшнй организаціи робôтничй. Тиранія и гнетъ покликали ихъ до житя. Коли-бъ всѣ працьодавцѣ завсѣгды поступали справедливо зъ своими робôтниками, коли-бъ платили имъ повною мѣрою за працю, на цѣлôмъ свѣтѣ не було бы анѣ одной организаціи робôтничои, анѣ одной (оплески, голосъ: „анѣ милионера“.) Въ организованю ся праця конкурує лишь зъ капіталомъ и жадає тôлько, щобы ѣй не ставлено перешкодъ на той дорозѣ. Она не допоминає ся особливо корыстного для себе уставодавства; не жадає привилеѣвъ и ласкъ; она хоче лишь мати рôвне всьому право до бутя. Капіталисты всѣ злучились; дѣлають однодушно и згôдно въ всѣхъ справахъ ихъ дотычачихъ — пôдъ тымъ взглядомъ богато випередили робôтникôвъ, котрй суть погруженй въ борбѣ оденъ противъ другому такъ, що не мають часу до працѣ для вспôльного добра.

Однакъ, якъ кажу, идемо завсѣгды въ передъ, чуте неспокою и незадоволеня, яке обнимає цѣлый край, есть для мене радôснымъ обявомъ зближаючихъ ся часôвъ.

Если-бъ, при нынѣшныхъ услôвіяхъ, робôтники були задоволенй, згасла бы въ менѣ всяка надѣя, на цѣлôмъ горизонтѣ будучности, не видѣвъ-бымъ анѣ одной звѣздки. Неспокôй попереджає аґітацію; аґітація приносить просвѣту, просвѣта знова вызволяє. Часами, коли споглянy въ мрачну будучность, здає менѣ ся, що спостерѣгаю першй слабй проблески сходячого дня лѣпшои долѣ.

### Walpole збрехавъ.

Суть люде, котрй ганять такихъ аґітаторôвъ, называють ихъ демаґоґами, варіятами, опустами; не вагають ся голосити, що люде, котрй занимають якійсь урядъ въ организаціяхъ робôтничихъ, роблять то для власного интересу. Вѣрують они вразъ зъ Walpole, що каждый чоловѣкъ має свою цѣну, за котру можна его купити. Чоловѣкъ пôдлый не може увѣрити въ характерность иншихъ людей; жаденъ чоловѣкъ не може взнести ся по-надъ свои погляды. Коли Walpole щось подôбного говоривъ, брехавъ. Вôнъ мавъ свою цѣну, за яку давъ бы ся купити, инакше не прійшло бы ему на гадку таке потворне понятіє о другихъ людяхъ. Суть на свѣтѣ характеры чистй, котрй не дадуть ся нѣчимъ перекупити и знайти ихъ можна на каждôй дорозѣ житя. Люде тй становять сôль тои землѣ, свѣтло того свѣтла и они то уторують дорогу до волѣ.

Суть иншй, котрй нетерпеливлять ся на саму згадку о якôй-небудь реформѣ. Глядять ворожо на всякй усилія въ тôмъ напрямѣ, не мають часу анѣ охоты слухати слôвъ, голосячихъ новй думки. Недавно вл[...] тавъ-емъ о такôмъ ч[...] Выставлено церков[...] самымъ его бокомъ, ал[...] до неѣ не належавъ. [...] ставлено ему проск[...] помоги бѣдныхъ, не[...] въ нѣмъ удѣлу, гов[...] Най працюють самй и пильнують своихъ [...]шей, якъ я то роб[...] Але одного дня йше[...] цею караванъ, а вôн[...] въ нѣмъ, походъ п[...] ный выглядавъ чуд[...] вôнъ бравъ въ нѣмъ у[...] — Здыбавъ его св. [...] зъ книжкою и дзвон[...] „Що-жь приятелю, п[...] менѣ свôй билетъ... [...] торъ твôй йде за хви[...] долъ“. (Смѣхи).

Просвѣта розвязує [...] не. Щожь прото маєм[...] бити? Якъ вже сказавъ[...] передовсѣмъ треба [...] просвѣты. Вѣрую, щ[...] резъ розвитє интелиґ[...] чоловѣкъ пôдносить с[...] совершає и приходит[...] пôзнаня свободы.

Найважнѣйше пытан[...] нѣшныхъ часôвъ дас[...] розвязати лишь черезъ [...] свѣту. Признаю, що з[...] то трудна. Пôсля мос[...] ки, навѣть найрозумнѣ[...] чоловѣкъ не може оп[...] лити, якій буде сп[...] супôльный будучност[...] Системъ супôльный [...] выпливомъ взросту, св[...] ціи, розвою. Вôнъ ус[...] шує ся що-денно: т[...] болѣ голоду попых[...] свѣтъ въ тôмъ напр[...] каждый трустъ робить [...] для тои справы (голосъ: [...] копають власный гр[...] Такъ, копають гробъ [...] себе и въ коротцѣ полож[...] ся до него. Суть од[...] певнй стороны пытан[...] трй легко есть зрозумѣ[...] припровадити до поря[...], Длячого на пр. не возь[...]

(Продовженє на другой сторонѣ)



## РЕЛИГІЙНИ СЕКТЫ ВЪ РОССІИ.*)

П[...]аемо въ коротцѣ, якй суть религійнй секты въ Россіи, котрй повстали наслѣдкомъ примусового самодержавного православія. Не кажемо, щобъ тй секты були добрыми, та якъ разъ зъ того показуєсь наглядно, якъ самъ темный нарôдъ, незнаходячи правды помѣжь теперѣшнымъ наказнымъ православіємъ, самъ якъ вмѣє шукає дороги до тои правды. Тй секты се правдивый протестъ противъ того, що така свята справа якъ религія не смѣє мати на собѣ жандармскои руки. Ось они тй секты:

I. Староверы. Каменемъ ображеня для Старовѣрцѣвъ була реформа книгъ литургичныхъ Патріархомъ Никономъ. Заразъ понесли ся протесты противъ тымъ новостямъ; говорено, що зовсѣмъ неслушно держава присвоює собѣ такъ велику повагу въ рѣчахъ Церкви. Невдоволеныхъ тыхъ довели до крайности реформы Петра Великого. Вôнъ установивъ нову ерархію, силувавъ голити бороды, курити „зѣля діявола“ и т. и. Заразъ названо его діявольскимъ сыномъ, Антихристомъ. Противъ нихъ вôдъ разу повстала держава и почали ихъ переслѣдовати яко бунтовщикôвъ. Щобы увôльнити ся вôдъ гонень та не впасти въ руки преслѣдувателѣвъ Старовѣрцѣ ховали ся де могли, и розсыпали ся по цѣлôй державѣ, а навѣть тисячѣ зъ нихъ пôддавали ся добровôльнôй смерти.

И такъ 1679 р. въ однôмъ мѣстѣ подôльскои ґуберніи 1700 Старовѣрцѣвъ кинуло ся въ огонь; 1680 р. въ ґубр. ярославскôй 1920 селянъ себе спалило, 1687 р. 4 марта на зборѣ однôмъ Старовѣрцѣвъ въ ґубр. Оленьск. 2700 фанатикôвъ кинулось въ огонь на видъ салдатôвъ, що прійшли ихъ гонити. Въ 17. и 18. вѣцѣ знова цѣлй масы себе палили, щобы тôлько уникнути „Антихриста“. Однакъ мимо всего въ Россіи роило ся вôдъ Старовѣрцѣвъ. Навѣть вынайшли осôбну азбуку и установили осôбну свою почту.

Найвысшій степень фильозофіи религійнои и доґматичнои Старовѣрцѣвъ мѣстить ся въ слѣдуючôй формулѣ: Антихристъ прійшовъ на землю, вôдъ часу Никона и панує надъ Россією. Церковь вже бôльше не есть церквою, але мѣсцемъ гулятики; священики и епископы суть вовками и еретиками. Всѣ, що пôддають ся роспорядженямъ православнои церкви, суть засудженй на пекло и вѣчнй муки. Хрестъ православный е цѣхою, пятномъ Антихриста. Абсолютно не вôльно покланятись православнымъ образамъ, послугуватись кадиломъ и восковыми свѣчками, не вôльно занимати мѣсця урядникôвъ, вписуватись въ реєстры державы, брати пашпорты и т. п. бо то все не е нѣчимъ иншимъ якъ тôлько лапкою „Антихриста“.

II. Бегуны. Бѣгуны зовуть ся тымъ именемъ, бо уникають „бѣгають“ всѣхъ обовязкôвъ, якй на нихъ вкладає рядъ, супôльнôсть и родина. Податки, та прикрости роднинй суть звычайно причиною, що покидають все и утѣкають далеко, щобы не занимати ся нѣчимъ иншимъ, якъ тôлько своимъ власнымъ спасенемъ. Новй приклонники дôстають особлившого рода арештъ. Надъ берегомъ потока умѣщують дошки въ кутъ простый; приступаючій до тои секты зовсѣмъ нагій, стає мѣжь двома крестными вôтцями зверненый лицемъ до всходу. Начальникъ читає молитвы, въ котрыхъ выклинає діявола, всяку власть такъ духовну якъ и свѣтску, роздирає пашпортъ новоприступаючого яко символъ роздѣлу зъ всѣми властями того свѣта и понуряє нового адепта въ воду. По крестѣ прибирає ся нове имя, приодѣває довгу бѣлу одѣжь, вôдбуває довгій пôстъ и складає пр[...]сягу, що не вôддасть ся анѣ власти духовнôй анѣ свѣтскôй, бо они суть дѣломъ діявола, має уважати всѣхъ жіючихъ въ условіяхъ супôльныхъ слугами діявола, нѣколи немає брати пашпорту, анѣ платити податкôвъ, немає принимати жадныхъ обовязкôвъ супôльныхъ, не може мати сталого мѣсця побуту, мусить вѣчно волочити ся и жити зъ жебрацтва. Та секта не допускає супружества, а заступає вôльною злукою, котра тревае пôсля уподобы, прото неморальнôсть та убиванє дѣтей мѣжь ними незвычайно розповсюдненй; крадѣжь и морды також не рѣдкй.

III. Христы. Се знова секта, котрои приклонники вôдкрили Бога въ собѣ самыхъ и уважають себе яко Христôвъ, вôддають собѣ взаимно честь.

Пôсля нихъ всѣ мужчины могуть зôстати Христомъ, а кожда невѣста Пресвятою Дѣвою. Тй сектарѣ сходять ся на тайнй зборы, де вôддають ся рôжнымъ практикамъ. Читають Евангеліє, вôдмовляють молитвы, вôдтакъ танцюють шалено и крутять ся, а въ кôнци коли заспѣвають „возлюбѣмъ другъ друга“ гасять свѣтло и вôддають ся скотскôй втѣсѣ. Творцемъ сеи секты має бути якійсь „Филиповъ“, котрый по д[...]гихъ роздумованяхъ та студіяхъ пôзнавъ, [...] нема правды въ книгахъ, кинувъ ихъ до вод[...] одного дня, коли молився ся зъ своими адепта[...] мавъ ему показати ся Спаситель на огненнô[...] возѣ, вôдтакъ мавъ вôйти въ его тѣло, такъ [...] вôдъ теперь ставъ правдивымъ живымъ Бого[...] и вôддавъ ся голошеню правдивои вѣры. [...] сеи секты належить передовсѣмъ много невѣс[...] Въ однôй зъ ихъ ямъ въ роцѣ 1845. поли[...] найшла до 100 молодыхъ дѣвчатъ, що вôддава[...] ся тымъ религійнымъ екстазамъ и розпустѣ.

IV. Скопцѣ. Се е вôдмѣна секты Христо[...] Они выповѣли вôйну свому тѣлови. Вôйну ди[...] и божевôльну. Вѣрять, що роблять для Г. Б[...] дуже миле причастіє, ѣдячи одну частинку г[...] дей молодои дѣвчины, котра служить имъ [...] предметъ до обожаня.

V. Духовнй самоубѣйцѣ. Суть то лю[...], що не узнають нѣчого доброго на тôмъ свѣ[...] и приходять до заключеня, що единымъ ср[...]ствомъ спасенія е заподѣяти собѣ смерть. [...] початку того столѣтя оденъ монахъ имене[...] Фалялій проповѣдавъ всѣмъ конечнôсть с[...] убѣйства яко средство спасенія. Ся наука зна[...]шла повно приклонникôвъ, котрй нѣчо не [...]жали якъ тôлько вмерти для Христа. Одног но[...] 80 осôбъ зôбрало ся въ однôй печерѣ, тамъ пр[...] готовили много соломы та ломача, щобъ вôдта[...] пôдпалити и згинути въ поломѣняхъ. И пев[...] було бы дôйшло до того, колибъ не одна невѣ[...]та, що усумнѣвала ся о успѣхахъ самоубѣйст[...] не була утѣкла и не розповѣла о тôмъ влас[...] Сейчасъ позбѣгало ся много людей до [...] сторожь сектярôвъ побачивъ и крикнувъ[...]

*) Зъ „Душпастыря“.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA" Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ three „ 7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна .....2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.



(Продовжене зô стороны першои.)

въ посѣдане телеграфôвъ нашого краю? Есьмо въ цивілізованôмъ свѣтѣ одинокимъ народомъ, котрый не роспоряджае своимъ власнымъ системомъ телеграфичнымъ. Сполученй Державы и чотыри чи пять найпôдряднѣйшихъ републикъ Полудн. Амер. суть одинокими краями, де зарядъ телеграфомъ выходить въ корысть одиницъ а не на добро краю. Хотячи пôслати телеграмъ зъ вôдси до Калифорніи, плачу 10 цнт. за слово, въ Англіи за найдальшу просторонь плачу цента за слово и телеграфъ еще оплачуесь а навѣть приносить зыски.

Компанія Western Union Telegraph мае мати закладового капіталу сто міліонôвъ ($100,000,00) дол. наколи найлѣпшй поваги говорять, що за $25,000,000 можна бы системъ телеграфічный подвôйно розширити. Члены тои комісіи збирають 400 процентъ дивиденды; робôтники ихъ найгôрше платнй въ краю. Давнѣйше телеграфисту уважано за здôбного чоловѣка и плачено ему добре — нынѣ богато зъ нихъ працюе за $20 до $25 мѣсячно! Що разъ бôльше мущинъ мусить уступити, а мѣсця ихъ займають дѣти. Великій нарôдъ Америк. платить страшнй цѣны за можнôсть порозумѣня ся одного зъ другимъ.

То повинно бути дѣломъ рядовымъ, зарядъ телеграфомъ повиненъ выходити въ корысть народу. Длячого нѣ? Якій закидъ можна навести противъ тому? Представте собѣ лишь якй корысти выйдуть зъ удержавненя телеграфу. Системъ телеграфичный зôставъ бы бôльше удосконаленый. Малибысьмо 20 пôсланцѣвъ тамъ, де теперь маемо одного. Домагалибысьмо ся бôльше ліній, бôльше урядникôвъ, лѣпшои услуги и низшихъ цѣнъ. А однакъ позволяемъ, щобы монополь заволодѣвъ тою надзвычайно важною чинностію, котру сповняти повиненъ рядъ.

(Дальше буде).

Въ редакціи „Свободы" можуть дôстати Всч. ОО. Духовнй по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

## Чи варта поселяти ся на фармахъ?

Звѣстный робôтничій організаторъ и предсѣдатель колѣевыхъ робôтникôвъ Е. В. Дебсъ доводить, що робôтники въ фабрикахъ и майнахъ не зможуть забеспечити собѣ сякои-такои долѣ на будучнôсть. Каже вôнъ, що при нынѣшнихъ лихихъ часахъ, чоловѣкъ не есть въ силѣ заробити ожь тôлько, щобъ заощадити пару центôвъ про лиху годину, тому постановивъ збирати робôтникôвъ, котрй бы осѣдали въ якôмъ далекôмъ штейтѣ и тамъ вспôльно працювали, творячи осаду уладжену на пôдставѣ соціялістичнои науки. Дебсъ отже хоче кольонізовати робôтникôвъ на фармы, бо пôсля него лишь на фармахъ можна мати забеспечену будучнôсть. — Найдогôднѣйшу землю пôдъ таку осаду знайшовъ вôнъ коло Вашингтону и зачавъ агітувати помѣжь робôтниками, вербуючи охочихъ до осѣданя на фармы. Охочихъ зголосило ся до 1000 родинъ. — Якъ тота Дебсова кольонія вдасть ся, покаже недалека будучнôсть, та будь що будь гадка Дебсова красна и була она лишь выпливомъ любови до робучого народу, зъ котрыхъ декотрый хоть мавъ бы охоту до працѣ та знайти еи не може.

Тоту саму гадку пôдносила и наша „Свобода", накликуючи рускихъ робôтникôвъ, котрй мають бôльшу охоту до господарства, осѣдати на фармахъ у Канадѣ. Въ тôй цѣли навѣть ѣздивъ о. Несторъ Дмитрôвъ розглянути на мѣсци якй суть условины житя для фармерôвъ.

Чи оно добре осѣдати на фармахъ чи нѣ, не наша рѣчь накидатись зъ тымъ нѣкому. Мы лишь коротко скажемо свою гадку, якъ намъ тота справа представляе ся.

Кождый робôтникъ, котрый ту працюе въ майнахъ, бачить самъ дуже добре якъ часы чимъ разъ бôльше лихи, заробити вже не можна тôлько якъ то давнѣйше бувало, а навѣть уже до того не прійде нѣколи, хиба бы зъ половина робôтникôвъ покинула фабрики и майны. Тыхъ кôлька долярôвъ, котрй теперь возьме робôтникъ на тыждень за мала плата, щобъ ними заплатити рентъ и выживити и зодягнути себе, жѣнку и дѣти — значить треба бѣдовати потроха. Ну та все ще сяко-тако дыхати можна, а що-жь потому? Де на старôсть подѣти ся, коли тѣло ослабне а руки вôдмовлять послуху и не схотять вже працювати? Де тодѣ дѣти ся зъ родиною? Компаністы пенсіи не дадуть. Та тымъ робôтникамъ, котрй загосподарили ся ту трохи, мають свои проперти и пару центôвъ укладаныхъ тымъ нѣчо, а що жь почнуть тй бездомнй, бѣднѣйшй рускй робôтники, котрй якъ разъ тôлько заробять що на житє? Тымъ мы радимо осѣдати на фармахъ, бо хоть они тамъ рôкъ два будуть мусѣли тяжше працювати, та за те будуть мати певну надѣю, що та землиця, котру они управляють есть ихъ власностію та що для ихъ дѣтей, щось певного лишить ся. Розумѣе ся, що выбираючись на фармы не можна также голѣручь безъ жадного цента пускати ся. Бо може бути; що декому и безъ грошей удасть ся побороти тй трудности и своею мозольною працею прійти до кусника хлѣба, але зъ великимъ трудомъ, та намъ здае ся, що зъ нѣчого буде все нѣчо. Безъ грошей всюды велика бѣда.

Мы знаемо, що мѣжь нашими рускими робôтниками суть такй, котрй мають зложеныхъ пару центôвъ — тй могли бы выбрати ся на газдôвство. А треба вамъ знати, що кождый робôтникъ въ майнахъ нѣколи не може бути певный чи дôжде вôнъ до завтра. Кôлько-жь то вже було нещасныхъ выпадкôвъ, а кôлько людей ходить зô знаками вôдъ потовченя, тыми наглядными свѣдками, що смерть стояла имъ за плечима.

Розважте рускй робôтники нашй слова! Мы не намавляемо нѣкого, анѣ не хочемо пхати силою нашихъ людей на фармы, мы лишь представляемо рѣчь такъ, якъ она намъ выдае ся, а що для васъ не жичимо нѣчо злого, тому подаемо вамъ таку раду, а вы робѣть пôсля вашои волѣ.

За „Свободу" належить ся заплатити!

## ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ.

Winnipeg, Man. 16. августа.

Доносять урядово зъ Оттавы, що всѣхъ иммигрантôвъ вôдъ нового року до 1. августа прийшло 9000,— пять разôвъ стôлько, що тамтого року. Въ тôмъ числѣ можна на смѣло рахувати 4000 нашихъ людей зъ Галичины и Буковины. Въ оголошеню говорить ся, що половина иммигрантôвъ походить зъ Спол. Державъ, але се неправда.

Правительство канадійске выдало розпоряджене, щобъ не принимати до роботы при желѣзной колеи робôтниковъ зô Спол. Державъ. Головный агентъ, иммиграційный комісаръ McCleary ѣздивъ самъ на мѣсце роботы и повыпрошувавъ неканадійскихъ робôтниковъ. Въ наслѣдокъ того достане богато нашихъ людей роботу.

Въ Lake Dauphin застрайковали робôтники колѣйнй жадаючи подвысшеня деннои платнѣ зъ $1.50 на $1.75. Компанія набрала до роботы нашихъ людей.

Жнива вже ту зачинають — потрѣбно 2500 робôтниковъ. Богато нашихъ бѣдаковъ знайшло роботу при жнивахъ такъ ту въ Канадѣ, якъ и въ Спол. Державахъ. Треба тôлько кинути ся, а можна заробити на жнива и $30 мѣсячно, розумѣе ся, що и вѣктъ.

О. Несторъ Дмитрôвъ обѣздже теперь кольоніи рускй по черзѣ. Дня 1. августа вôдбуло ся Богослужене въ Stuartburn, де и посвячено два цвинтарѣ. Одень мѣжъ буковинскими Русинами по лѣвôмъ боцѣ рѣки Roseau, а другій на правôмъ боцѣ рѣки на фармѣ Ивана Пригроцкого. Въ ту недѣлю окрещеныхъ зостало 10 дѣтей и вôдбуло ся вѣнчане Василя Гавриленка зъ Анною Фодчакъ. Се перше вѣнчане въ Канадѣ. Треба бы нашимъ людямъ, охочимъ до женячки знати, що якъ хто хоче, щобъ священникъ давъ ему слюбъ, мусить постарати ся о такъ званый Marriage Lisence. Таке позволене можна достати въ поблизкôмъ мѣсточку за заплаченемъ таксы $2 и треба мати двохъ свѣдкôвъ. Священникъ вже безъ оповѣдей дасть слюбъ. — Въ ту саму недѣлю 1. августа вôдбуло ся по Богослуженю вѣче громадске, на котрôмъ выбрано комітетъ церковный. До комітету ввôйшли: Петро Майковскій предсѣдатель и касієръ, Симеонъ Саламандякъ мѣстопредсѣдатель, Григорій Пригроцкій секретарь. Раднй: Василь Загара и Симеонъ Пôдгорный.

На веснѣ мають ставити церковъ, а тымчасомъ будують каплицю. — Треба конечно, щобъ хтось заложивъ сторъ въ Stuartburn. Нащо мають чужй люде користати зъ насъ? Людей богато, бо 253 родинъ — отже сторъ мôгъ бы добре стояти. Теодъ Вахна зъ Mayfield, Pa. бывавъ собѣ фарму въ Stuartburn и починае газдовати. Вже прецѣ есть одень чоловѣкъ на цѣлой кольоніи, що вмѣе англійску бесѣду. Треба бы, щобъ больше молодыхъ хлопцѣвъ приходило зô Спол. Державъ, а дуже бы и собѣ помогли и нашому народови знанемъ англійскои мовы. Зъ часомъ не стало бы несумлѣнныхъ переводчикôвъ жидôвъ и россійскихъ Нѣмцѣвъ. Читаю въ газетахъ, що въ Edmonton зôставъ именованымъ вôдъ ряду переводчикомъ для нашихъ людей Нѣмецъ зъ Галичины Йоганъ Кребсъ зъ пенсією $200 рôчно.

Дня 8. с. м. вôдправивъ Сл. Божу и 12 дѣтей окрестивъ о. Н. Дмитрôвъ на нашôй великôй кольоніи въ Lake Dauphin. И ту также посвятивъ цвинтарь на фармѣ Микиты Гупала тай выбрано комітетъ церковный зъ слѣдуючихъ людей: Микита Гупало предсѣдатель, Кость Качмарикъ секретарь, Василь Козій касієръ, Иванъ Яловега радный. Ту есть нашихъ людей до 300 родинъ на просторі якихъ 30 миль.

Въ англійской газетѣ Nord Wester зъ дня 5. с. м. появивъ ся протестъ фармерôвъ зъ околицѣ Neepawa, Man. противъ наплыву нашихъ людей. Бутнй Англики зъ зависти, що нашй люде подоставали недалеко вôдъ нихъ дуже добрй землѣ, высылали ся зъ рôжными прозвисками на насъ, вôдмовляючи намъ способности до культуры и т. ин. За кôлька день появила ся въ газетѣ Manitoba „Free Press" статя о. Н. Дмитрова, въ котрôй була належна вôдправа премудрымъ Англикамъ. И зовсѣмъ природно. Якъ добре придивити ся, то фармеръ вôдъ фармера мало чимъ рôжнить ся, хиба що Англикъ убирае ся инакше и мясо ѣсть бо хоть бы послѣдну корову зарѣзавъ, а дурный може ще больше, якъ нашъ чоловѣкъ. Разъ въ [illegible] одень фармеръ Англикъ и пытавъ ся зовсѣмъ на серіо, чи Галичина належить до Туреччины? Або знову такій фактъ: Бувъ два року тому одень дуже ученый урядникъ въ иммиграційнôмъ офісѣ. Исторію та географію, а особливо знавъ завѣтъ, знавъ на память. Дуже вже вченый бувъ. Якъ почали нашй люде зъ Галичины наплывати, заходить той урядникъ въ голову: зъ вôдки взяти товмачѣвъ? Треба конче спровадити зъ малои Азіи. Вчувъ то другій тай пытае ся ученого, по-що ему товмачѣвъ зъ малои Азіи. — Тажъ галичане зъ малои Азіи, вôнъ повѣдае мудрець — чи-жь не знаешь, що св. Апостолъ Павло писавъ листы до г'аліціянôвъ? — Отъ вамъ мудрости Американця, котрый по-за свôй бізнесовый нôсъ дальше не видить. Та немае такъ дуже чого гордѣжити ся, нема такъ дуже чого надувати ся! Нашй мужикъ далеко больше варта, вôдъ пустого Американця. Не тôлько зъ бѣды, але и зъ моральныхъ побудокъ прийшли нашй люде до Канады. Каже: „якъ побачить, що при тыхъ выборахъ дѣяло ся, то кажу собѣ Боже не хочу ту больше бути — иду, иду на край свѣта най не дивлю ся на тую погань галицку".

Крутивъ ся ту по Вініпегу бôльше якъ тыжденъ „Russian Nobleman" Nicolas Neleedoff. Казавъ о собѣ, що ѣздить собѣ такъ по цѣлôй Америцѣ и спишує що бачить та чує, та посылае до россійскои [illegible] „Новое Время" [illegible] до гр. Льва Н. Толстого, котрого вôнъ [illegible] кретарѣвъ и кореспондентôвъ зъ Америки. [illegible] повну кишеню, [illegible] літератовъ по хатахъ [illegible] помѣжъ нашй люде и намовлявъ ихъ, щобъ ѣхали до North Dakot-ы. Не часъ выбравъ ся „літератъ" людей дурити — люде [illegible]

христъ сближаесь, спасайтесь!" Нещаснй пôдпалили солому и кинули ся въ огонь, а декотрй заразъ таки топорами себе поубивали. Тôлькожь знову тй, що втѣкли, ширили дальше ту идею. Фанатичнй сектарѣ убивались вôдтакъ самй въ своихъ домахъ. Ще въ другôй половинѣ сего столѣтя були такй самоубѣйцѣ. Въ роцѣ 1857. селянинъ Петро Хадкинъ зôбравъ приклонникôвъ тои секты, мужчинъ, женщинъ и дѣтей, та запровадивъ до одного лѣса, щобы тамъ померти голодовою смертію. Дѣтей, що вже слабли, убивано. Полиція вôднайшла ихъ сховокъ. Коли вже зближались, сектарѣ убивали напередъ женщины, вôдтакъ мужчинъ, такъ, що лишь Хадкинъ и трохъ иншихъ остало живими и впало въ руки поліціи.

VI. Нѣмй. Тй знову уважають певнымъ средствомъ спасеня безустанне мовчане. По вôдкрытю тои секты ставлено ихъ передъ судъ, и на всѣ пытаня они нѣчо не хотѣли вôдповѣдати и зъ резигнацією приняли всѣ рѣшеня суду. Навѣть до адвокатôвъ, що мали ихъ боронити, нѣ слова не промовили.

Въ ґуберніи Владимирскôй въ однôмъ лѣсѣ жіе одна зъ тыхъ сектарѣвъ молода селянка, що утѣкла тамъ вôдъ зла того свѣта. Не показуесь нѣкому, живить ся лѣтомъ корѣнцями а зимою хлѣбомъ, що еи приносить друга селянка съ сусѣдного села. Коли еи хто припадково спôткае и вôдôзве ся до неи, мовчить уперто и втѣкае.

VII. Пѣгуны. Тй бѣдаки представляють собѣ, що Духъ св. сходить на нихъ. Тому они збирають ся разомъ и молять ся, щобы его достойно приняти. Знаки пôсля котрыхъ сходить [illegible]ихъ св. Духъ суть: Поблѣдле лице, прискореный вôддыхъ а вôдтакъ дрожане цѣлого тѣла. Опôсля зачинають тупати ногами, скакати, божевôльно кривитись, а въ кôнци падають на землю. Тогды то члены збору стискають тыхъ любимцѣвъ св. Духа и то треваe кôлька разôвъ по цѣлыхъ годинахъ. Обряды религійнй, якъ супружество, крестъ и пр. вôдбувають безъ священника въ притомности збору. Ся секта дѣлить ся якъ завсѣгды на: „Дѣтей Сіона" зъ напрямомъ бôльше містичнымъ и „Комунистôвъ" зъ напрямомъ бôльше соціальнымъ съ плянами соціальнои реформы державы. На своихъ зборахъ выбирають молодого 25 лѣтного чоловѣка, котрый имъ представляе Іисуса Христа и молоду 18 лѣтну дѣвчину, котру называють Пр. Дѣвою. Имъ вôддають рôжнй почести и просять также о вôдпущене грѣхôвъ.

VIII. Духоборы рѣдше „атеисты", а то тому, що они не узнають иншого Бога, якъ того, що знаходять въ самыхъ собѣ. Перечать будуче житя, вôдкидають всякй обряды религійны и всяку нерôвнôсть мѣжь людьми. Той послѣдный принципъ посувають такъ далеко, що перечать навѣть повагу вôтцѣвску и дѣти не говорять своимъ родичамъ: отче, мати, але „старый та стара". Розумѣесь женщины суть зовсѣмъ зрôвнанй зъ мужчинами въ всѣхъ рѣчахъ; розвязують навѣть супружество, єсли имъ се добрымъ выдае ся. Заперечивши Бога и Церкву перечать также всяку власть дочасну. Втѣкають вôдъ службы вôйсковои, и складаня присягъ. Замешкують по бôльшôй части всхôднй провинціи державы, де мають много цвитучихъ осадъ.

б) Молоканы, зовуть ся такъ що въ великій пôстъ противъ звычаю православнои церкви ѣдять зъ молокомъ. Мало рôжнить ся вôдъ попередныхъ. Такъ якъ тамтй вôдкидають они также всяку повагу, не пôддають ся рядови, уникають цѣлковито вина, трункôвъ, тютюну. Вôддають ся працѣ и купецтву; правительство переслѣдуе ихъ строго, але въ Сиберіи и на Кавказѣ жіють спокôйно и тамъ ведуть дуже успѣшно свою пропаґанду.

IX. Немоляки ведуть початокъ вôдъ Зѣлина, донского козака. Вôнъ бувъ въ вôйнѣ проти Французôвъ, и дôставъ медаль св. Георгія. Вôдкидае всяку власть свѣтску и духовну. Особы занятй въ державѣ и церквѣ суть людьми злыми. Вже прійшло на свѣтъ пановане св. Духа, а душу свою спасати треба не выповнюючи жадныхъ обовязкôвъ свѣтскихъ и духовныхъ. Мѣжь его адептами вôдзначуе ся якійсь Алексей Аретевъ, котрый проповѣдавъ зъ великою силою ту идею и пôдбурювавъ до повстаня. Его приклонникôвъ арештовано, многй селяне также разомъ зъ ними пôйшли до тюрмы, однакъ идея та розширила ся дальше.

X. Перечучй, суть правдивыми нигілістами, все перечать. Певный купець Хихкинъ е досконалымъ тыпомъ. „Хто ты е?" (пытае судія). „Чи не бачишь, що я е чоловѣкъ? чи ты слѣпый?" (вôдповѣдае Хихкинъ). — „Яка твоя религія?" — „Я немаю жадноп". — „Въ якого Бога ты вѣришь?" — Въ жадного. Богъ до Васъ належить, вы его вынайшли а я его не потребую". — „Покланяешь ся проте діяволови?" — „Я не покланяюсь анѣ Богови, анѣ діяволови, бо я не потребую молитись. Богъ и діяволъ суть для васъ такъ якъ и царь и попы и урядники".

Привели разъ передъ судію мужчину, невѣсту и малу дѣвчину зъ оскарженемъ, що при належать до тои секты. „Чи то твоя жѣнка?" пытае судія. — „Нѣ". — „Однакъ ты жіешь зъ нею?" — „Такъ, однакъ она не есть моею, але своею". — „Чи се е твôй мужь?" звертаесь до жѣнки. — „Нѣ, вôнъ не е моимъ мужемъ". — „Однакъ чимъ же вôнъ е для тебе?" — „Я его потребую, а вôнъ потребуе мене, однакъ зъ насъ каждо належить тôлько до себе". — „А та дѣвчинка, чи то ваша?" — дальше говорить судія. — „Нѣ, она е нашои крови, але не е наша тôлько своя". — „Чи вы подурѣли?" пытае въ кôнци зъ гнѣвомъ. — „Чи то твое футро що носишь?" — „Нѣ то не мое". — „Та чогожь его носишь?" — „Се футро було напередъ на плечахъ барана, теперь оно е на менѣ, завтра може бути и на тобѣ".

XI. Штундисты суть походженя протестантского. Вôдкинули повагу церкви и сами вôддали ся шуканю правды. Палили св. образы, рабовали церкви, напастовали особливо священникôвъ. Рядъ россійскій переслѣдуе ихъ надзвычайно. Православный нарôдъ гурмами тисне ся на молитвы штундистôвъ. Силомôць почавъ рядъ навертати ихъ на православіе а упертыхъ замыкати въ вязницѣ. Йихъ провôдника выслали до вязницѣ на Сибѣръ, однакъ идеа позôстала.

На похвалу штундистôвъ, кажуть, що они борють ся проти піяньства, працюють для своего добробыту соціяльного, однакъ пересаджують въ домаганю ся подѣлу землѣ и вырôвнаня кляс[illegible]вого.

не забули Young-а и певно що незабудуть.

Новый транспортъ людей зъ Галичины прійшовъ, числомъ около сотки народа. Заразъ порозсылано ихъ по нашихъ кольоніяхъ.

Корреспондентъ „Свободы“.

## НОВИНКИ.

### Руска читальня въ Mt. Carmel, Pa.

Дня 22. с. м. зôбрали ся Мт. Кармельскй патріоты до церковнои галѣ и тамъ по довшôй нарадѣ заложили читальню, котрои цѣлею буде ширенє помѣжь Мт. Кармельскими Русинами просвѣты. Сходины на разѣ вôдбувати будуть ся що недѣлѣ и въ тй дни, коли нема роботы. На початокъ записало ся до читальнѣ 30 членôвъ и узбирали заразъ на першй выдатки 10 дол. Хоть лишь 30 було охочихъ до читальнѣ однакъ есть надѣя, що невдовзѣ те число членôвъ взросте чотири разы стôлько, бо декотрй не знали о маючôй закладати ся читальни. Читальня ссся носить повне имя: Руска читальня им. Т. Шевченка въ Mt. Carmel, Pa. — На тыхъ першихъ загальныхъ зборахъ ухвалено мѣсячну вкладку 10 цнт. и выбрано зарядъ, до котрого увôйшли о. Ст. Макарь яко председатель, М. Гальковичь бібльотекаръ и Гр. Трохановскій касіеръ. — Понимаючи велику потребу просвѣты для насъ Русинôвъ, сподѣемо ся, що за примѣромъ Mt. Carmel-цѣвъ пôдуть и иншй плейзы и позаводять у себе такй читальнѣ, де бы въ свобôдный часъ вôдъ роботы можна було чогось пожиточного навчити ся. Хто бы зъ патріотôвъ на иншихъ плейзахъ схотѣвъ заложити таку читальню а не знавъ якихъ книжокъ и якй газеты спровадити, най напише до редакціи „Свободы“ а она во всѣмъ порадить.

### Бойкотоване одного галицкого дѣдича рускими хлопами.

Въ селѣ Бабинцѣ коло Кривча бойкотують (не хотять йти до того пана робити) селяне тамошного польского дѣдича. Причиною бойкоту есть то, що зарядъ двора позамыкавъ усякй стежки въ лѣсѣ и на поляхъ (бувшй вôдъ непамятного часу въ уживаню цѣлого села), пооравъ дороги ведучй до хлопскихъ пôль, обдирае за найменче поступлене въ лѣсъ и т. д. Змову, щобъ анѣ оденъ чоловѣкъ зъ того села не йшовъ панови робити, ухвалила рада громадска а всѣ громадяне згодили ся на тое. Въ справу тоту вдало ся само старосто, не знати що зъ того выйде. Одно то певно, що хлопы вже приходять до самопôзнаня, що сила ихъ у едности. И насъ тое тѣшить.

### Стрейкъ гôрникôвъ.

Цѣлый загалъ народа въ Америцѣ стоить по сторонѣ стрейкуючихъ гôрникôвъ. Бѣднй тй люде, котрй зъ пôдъ землѣ выдобувають мягкій уголь, суть якъ найбôльше вызискуванй. Застрайковати мусѣли, бо безъ взгляду на тое, чи мають працю або нѣ, завсѣгды терплять голодъ. Уголь есть намъ такъ потрѣбный, якъ воздухъ або вода. Безъ него уставъ бы рухъ паровыхъ машинъ, по великихъ мѣстахъ забракло бы воды, електричнй кары перестали бы ѣздити, всѣ фабрики мусѣли бы заперестати роботу, а навѣть и кораблѣ мусѣли бы въ затокахъ вôдпочивати. А однакъ гôрники выдобуваючи уголь, побирають найлихшу платню зъ всѣхъ робôтникôвъ въ Америцѣ, бо не заробляють при такъ тяжкôй и небеспечнôй роботѣ по 80 цнт. денно, рахуючи мѣсячну роботу. Дальше, каждый зъ нихъ по найбôльшôй части змушеный есть куповати все въ компанічныхъ шторахъ, то е у свого працьодавцѣ, дальше мусить мешкати въ его домѣ, а зъ того выходить, що о заощадженю пару центôвъ нема анѣ гадати. Если стрейкъ сей въ коротцѣ не устане, то наступить цѣлковитый бракъ угля, а наслѣдки того будуть тй, о котрыхъ высше вспомнуло ся. Дивлячи ся на стрейкъ зъ такои стороны, если гôрники выдержать стрейкъ еще якихъ кôлька тыжнѣвъ, то певно побѣдять. Побѣды тои зъ щирого сердця желаемо тымъ бѣднымъ, пригнетенымъ и въ найвысшôмъ степени вызискованымъ людямъ. Иншй робôтники позôстаючй безъ працѣ, нехай не занимають мѣсце стрейкуючихъ, лакомячи ся на короткій часъ на заробокъ кôлькохъ долярôвъ, бо черезъ тое нищать не лишень справедливу справу страйкерôвъ, але въ загалѣ справу всѣхъ робôтникôвъ, тыхъ бѣлыхъ муринôвъ, а допомагають капиталови то есть богачамъ, котрй на выгôдныхъ лôжкахъ догоры черевомъ лежать. Люде тй, котрй занимають мѣсце страйкерôвъ, суть то найпôдлѣйшй въ свѣтѣ, суть гôршй зброднярôвъ, мордерцѣвъ, бо ту не убивають поединчихъ людей, але цѣлй родины, вôтцѣвъ, матери, дѣтей, а навѣть цѣлй оселѣ. Погорда протое для тыхъ, що занимаючи мѣсце бѣдныхъ страйкерôвъ, засуджують ихъ на голодову смерть. Для такихъ людей, хиба право линча. Цѣлкомъ зрозумѣло, що теперѣшный стрейкъ не обôйшовъ ся безъ пролятя крови. Суды рѣшать, чи заказы выданй противъ страйкерамъ суть правосильнй або нѣ.

— Остра зима получена зъ снѣговицею розпочала ся вже въ Алясцѣ. Всѣ просмики межь горами суть засыпанй снѣгомъ. Пять тысячь людей въ дорозѣ черезъ горы до Klondyke знаходить ся въ просмику Shugaway засыпанымъ снѣгомъ и не могуть ся зъ него выдобути. И другй просмики рôвножъ суть снѣгомъ засыпанй, а зъ людей знаходячихъ ся въ дорозѣ до золотородныхъ поль, мало хто дожіе до весны.

### Право „Lyncha“.

Два самосуды народу — право Lyncha — вôдбули ся минувшого тыждня. Оденъ поблизъ мѣста Barton, Ark. другій коло мѣсточка Leyden, Ill. Въ Barton застрѣливъ нѣгеръ John Edmonds другого нѣгра, котрый допустивъ ся зброднѣ на однôй нѣгерцѣ и потôмъ хотѣвъ допустити ся той самои зброднѣ на ей доньцѣ, а въ Leyden невѣдомого назвиска зброднярь, допустивъ ся зброднѣ на одной польцѣ, женѣ фармера Кароля Феньского. Зôставъ вôнъ подравленый кулями якъ решето вôдъ розлюченыхъ фармерôвъ.

### И Русины не лишили ся позаду!

Hazleton, Pa. также не позôстае по-заду. Въ копальни угля Honeybrock застрайковали гôрники домагаючи ся высшои платнѣ. Страйкеры тѣ суть то по бôльшôй части Русины зъ угорской стороны, Словаки, та троха Американцѣвъ. Працювали они одну годину по-надъ часъ, однакъ за тую годину компанія не хотѣла имъ заплатити — та й готовый стрейкъ. Заробляли денно $1.35. Страйкеры выбрали собѣ заступникôвъ, котрыхъ председателемъ зôставъ выбраный Русинъ. Помѣжь иншими варунками поставлеными компаніи, жадають вôддаленя суперинтендента, котрый въ несправедливый спосôбъ навѣть зъ звѣрской стороны поступавъ собѣ зъ робôтниками. Е надѣя, що страйкеры побѣдять.

### Екзаменъ въ Shenandoah.

Зъ Шенандоръ доносять намъ:

Въ недѣлю дня 22. августа по вечерни зложили испытъ наши дѣточки, котрыхъ учивъ цѣло-денно черезъ цѣлй вакацій нашь дякъ Георг. Подсадочный. Успѣхъ бувъ дуже красный. Кожда дѣтина знала читати, за диктованемъ писати, такъ само дуже гарно вôдповѣдати на питаня зъ катехизму и библіи. Присутнй пôдчасъ екзамену родичѣ тѣшили ся дуже, що ихъ дѣти такъ добре выучили ся, а о. духовный выразилъ свое задоволене и признане учителеви. Цѣла група дѣтей була на памятку вôдфотографована. Дуже бы пожиточною речею було учити дѣтей бодай вечерами, щобы не позабували до другихъ вакацій. Надѣемо ся, що о. духовный и рада церковна постарають ся о тое, щобы нашй дѣти выучилися своеи рôдной мовы и христіяньской науки.

Оденъ зъ вôтцѣвъ.

### Вѣсти робôтничй

Дня 16. с. м. въ понедѣлокъ вôдбула ся передъ судомъ въ Пітсбургу росправа въ справѣ „injunction“ выпрошеного черезъ выкупленого New York & Cleveland Gas компанію противъ провôдникôвъ страйку. Та цѣкава росправа показала якъ страшно силнй суть обставины, середъ котрыхъ приходить ся жити американьскимъ робôтникамъ. Выказалось, що робôтники, а вôдтакъ ихъ провôдирѣ въ своѣй агітаціи за застановленемъ роботы не переступали границь права, не уживали средствъ насильственныхъ въ цѣли намовленя прочихъ робôтникôвъ до страйку, ствердилось навѣть свѣдками, що робôтники вхопились до страйку не зъ власнои охоты а за намовою кôлькохъ властителѣвъ копалень — значить, що навѣть декотрй компанисты не могли вже дальше дивитись на безъсовѣстнй вызиски робôтникôвъ. И въ чію-жь, думаете, користь выпало судове рѣшене въ справѣ того инджункшенъ? Американьскій богатй судіѣ, котрй нужду бѣдного народу такъ знають, якъ мы за людей на мѣсяцы, рѣшили, що обставины, подъ якими инджункшенъ мали мати правну силу такъ довго, ажь доки стрейкъ не скôнчить ся. Хотяй такимъ несправедливымъ рѣшенемъ не убило ся страйку, та все-жъ вôдобрано робôтникамъ можливôсть агітовати въ свою користь.

Забулисьмо, що то додати, що то инджункшенъ було выдане також противъ нѣмецкого попа Silas Cole, належачого до уніи робôтничой, котрый вмѣръ ще передъ рокомъ. Коли адвокатъ робôтникôвъ звернувъ увагу суду на той фактъ въ докладѣ, якъ легкомысленно поступае собѣ судъ въ такôй справѣ безъ выслуханя другои стороны, судія Collier вôдповѣвъ бешельно: „Пане Бреннэнъ, щобъ задоволити васъ, мы можемо вôдкликати инджункшенъ противъ Silas Cole“. — Вôдъ судіѣ вымагае ся справедливости а не бешельности.

Проектъ запровадити однакову скалю платнѣ по всѣхъ копальняхъ не перейде здаесь. Перша New York & Cleveland Gas компанія заказала своему президентови подписовати таку скалю.

— Противъ 200 страйкерôвъ, розложеныхъ таборомъ въ Sandy Creek, выдано такожъ инджункшенъ.

— Въ Oak Hill копальни працюе лишь 30 люда, всьо решта страйкуе.

— 9 робôтникôвъ вытолили процесъ De Armit-ови, през. New York & Cleveland Gas Coal Co. за заплатнѣ належною имъ сумы $178.35 и за побите. Cameron Miller, бувшій председ. уніи робôтничой заскаржывъ того самого панка о $5000 вôдшкодованя за то, що безъ причины давъ его арештовати.

— Matewan, W. Va. 800 майнерôвъ прилучило ся до страйку, 1500 застановило роботу въ повѣтѣ Norfolk.

— Parkersburg, W.Va. Судія Джексенъ выдавъ знову 2 инджункшенъ.

— Reading, Pa. Въ вальцовни Reading Iron компаніи на Oley улици роспочалась знову робота для 200 людей.

— Providence, R.I. Фабрика выробовъ бавовняныхъ компаніи Lonsdale по одно тыжневôмъ перестанку знову въ руху. 5000 робôтникôвъ достало затрудненє.

— Oldforge, Pa. Ч. Григор. Басалыґа, членъ „Союза“, доносить намъ, що робота иде у нихъ все ще досыть планно.

— Chester, Pa. Робôтникамъ фірмы Geo. C. Hetzel and Co. оповѣщено, що зъ днемъ 6. сентембра пôдвыспить ся имъ платня. То щось такъ выглядае якъ бѣлый крукъ.

— Дня 17. с. м. представителѣ 24. копалень вугля заходнои Пенсильваніи вôдбули въ Cleveland конференцію, на котрôй урадили распочати роботу въ своихъ копальняхъ чимъ скорше и спроваджувати новыхъ робôтникôвъ хотяй бы прійшло ся уживати и силы: Значить, що може прійти до розливу крови, если одна сторона и друга постановили не уступити.

— Elwood, Ind. Хлопцѣ занятй въ фабрицѣ фляшокъ застрайковали, бо не хотѣли имъ пôдвысшити платнѣ о 15 цнт.

### ГДЕ НАХОДИТЬ СЯ Даніилъ Серафинъ?

Вôнъ недавно тому мешкавъ въ Mt. Carmel, Pa., а зъ вôдти вôдъѣхавъ не знати где. Его братъ Харитонъ Максимчакъ хотѣвъ бы дознати ся где вôнъ есть. Хто бы о нѣмъ знавъ, то прошу написати на адресу: CHARITON MAKSIMCZAK Excelsior, Pa.

XII. Шалапуты або духовнй братя зачали містицизмомъ, переконанй що св. Духъ натхнувъ кождого зъ нихъ. Многй уважають себе, що суть натхненй черезъ св. Духа и оголосили, що мають взнести ся на небо, повыходили на дахи и взносили ся... летячи на землю. Зборы вôдбувають ся ночию въ домахъ, дверѣ замыкають и стережуть. Тамъ трактують справы секты религійнй и моральнй, тамъ такожь збирають складки на потребы секты. Шалапуты мають крôмъ того зборы „Отцѣвъ“, то суть соборы секты. Основы ихъ науки: братерство люду, обовязокъ працѣ, и то працѣ на рôлѣ, бо купецтво и уряды вôдкидають. Та секта займае цѣлй околицѣ особливо на Кавказѣ. Все е такъ уладжене, що всѣ добра суть тôлько одною власностію, е тôлько оденъ шпихлѣръ для цѣлои коммуны, а кождый бере, що ему е потрѣбно до одежи, до поживы и до працѣ. Тй сектарѣ кажуть, що все добро е на тôмъ свѣтѣ, а по смерти нема нѣчого.

## ОПОВѢДАНЄ ДЯКА.

списавъ БОГДАНЪ Л.

Дивуете ся, паничу, чому я опанчѣ не скину. Правда?... Не вы то перший. Що вже менѣ люде не наговорять ся: скинь та скинь! — але я того навѣть слухати не хочу. Що мене обходить, що инший дяки, хоть и зъ хлопского роду, на панôвъ попереходили? — нехай собѣ! А я, поки вѣку мого, сеи опанчѣ не скину... такъ ми Боже, не скину! Разъ я спрôбувавъ и бôльше не хочу. Видимо самъ Панъ Бôгъ противить ся тому. Коли цѣкавй, такъ послухайте.

Давно те дѣялось, ще васъ на свѣтѣ не було. Куды тамъ! Подивѣть ся на мене, якій я сивый та старый, а тогдѣ бувъ якъ кровь зъ молокомъ. Минуло ся...

Вчивъ ся я у старого Титлы, у того Титлы, що про него довкола люде говорять. Славный бувъ Титла! Якъ зачне було „Иже Херувимы" спѣвати, то слухаешь и не наслухаешь ся, а потрафляти за нимъ анѣ думай! Кождои недѣлѣ инакше вытягае... И Богъ его знае, чи вченый вôнъ такій бувъ, чи самъ що-разъ то новй нуты выдумувавъ, досыть що на кожду недѣлю и свято инакше вамъ выводить...

Такъ до того Титлы вôддали мене покôйний татуньо, най зъ Богомъ почивають, на науку. Й скорый я бувъ до тои науки, и такій цѣкавый, що самъ Титла неразъ бувало каже: „зъ него (се-бъ то зъ мене) незгôрший дякъ буде". Особливо любивъ вôнъ мене за мôй голосъ. Ей, голосъ бо то бувъ, голосъ! Якъ дзвôнокъ, якъ тая сиґнатурка! Ажъ самому бувало въ ухахъ лящить... щобы якъ высоко, то возьму, якъ шнурочкомъ потягну. Лучало ся часомъ, що старый Титла зачне за высоко. Спѣвае та спѣвае, поки годенъ, а якъ видить, що не возьме, такъ заразъ мене рукою въ бôкъ. А я якъ потягну, Боже! ажъ душа радуесь...

И добре менѣ було у того Титлы, нарѣкати не можу. Газдиня мене любила, дѣти не помѣтали мною; живъ я у нихъ, якъ у родичѣвъ дома. Правда, часомъ, якъ кондакъ змылю або гласъ не выспѣваю якъ треба, то дôстану кôлька по-за уха, але що-жъ? — сказано: „безъ муки нема науки". Вкôнци привыкъ я и до тыхъ позаушникôвъ та й добре менѣ було, такъ добре, що лучше не треба.

Та одна менѣ грызота була и то велика. Пôшле мене бувало панъ-отець на друге село зъ курендою, або до мѣста на почту, або за фѣрмана зъ собою возьме, такъ всюды менѣ кажуть „хлопче" и „хлопче"! Та й якъ же инакше казати, коли на менѣ опанчина хлопска, чоботы на пôдковахъ а капелюхъ зъ плетѣнки. Кобы такъ сурдутъ та капелюхъ кайстровый, якъ у иншихъ пôддячихъ, то що иншого! Всякій знавъ бы чоловѣковп честь вôддати. А то що? Кажи, що ты вченый, нѣхто тобѣ не ввѣрить, хоть заразъ семый гласъ выспѣвуй!

Тому-жь то я и захотѣвъ сурдута та капелюха кайстрового и такъ захотѣвъ що Боже! И неодну я днину передумавъ надъ тымъ, зъ вôдки ихъ взяти. А зъ вôдки-жь, якъ не вôдъ жида въ мѣстѣ?... Ну, але жидъ не братъ анѣ сватъ, за дурно не дасть, треба грошей. А ту не знаю, чи було менѣ за що труднѣйше на свѣтѣ, якъ за тй грошѣ. Родичѣ бѣдний комôрники, своякôвъ богатыхъ нема, а реєнтъ бувало якъ дасть якій крейцарь, то хиба на шварцъ та на мыло. „Няй дякуе Богу, що въ люде выйде, — каже бувало, — що хлопомъ не буде... Вôнъ и менѣ ще заплатити повиненъ!" Часомъ лишень, якъ пôшлють мене панъ-отець зъ якою орудкою на друге село, або якъ вôдвезу гостей до мѣста, то дадуть менѣ добрй люде пару новыхъ за послугу.

Ото й цѣлый мôй маєтокъ. За него я и купувавъ собѣ то застяжку, то ремѣнець, то хустину до носа, все, що потреба. Але найбôльше йшло на тютюнъ. Курцвъ я якій лишь бувъ найтаншій, але й на такій не все ставало. Тому-то я сказавъ собѣ теперки, що тютюну курити не буду а грошѣ буду складати на капелюхъ та сурдутъ, и слова додержу. Цѣлый пôстъ поститвъ я безъ тютюну та пильно складавъ крейцарь до крейцаря. До Великодня наскладало ся того щось зо три риньскихъ та може и шѣстокъ кôлька... Добре вже не тямлю, бо знаете, давнй часы, чоловѣкъ старѣе ся, старѣе ся и память. Досыть, що наскладавъ я трй риньскй ще й пару шѣстокъ. Такъ я тй грошѣ ховаю, такъ рахую, и тѣшу ся ними якъ мала дитина.

Въ Цвѣтну недѣлю, по вечѣрни, послали мене до мѣста. До мѣста у насъ було недалеко. Пôйшовъ я, поробивъ справунки та й до кравця! Якій то бувъ кравець? Отъ полатайко, що камізельки парôбкамъ робить. До доброго не було зъ чимъ показати ся... Взявъ вôнъ на мене мѣру, показавъ якійсь кратястый дреліхъ чи якусь бѣду, та заправивъ за него якъ за рôдну маму. Торгъ въ торгъ зговорились мы щось за три риньскй шайнй и кôлька шѣстокъ и я щасливый пôзно у вечѣръ вернувъ до дому.

(Конець буде.)

## LEHIGH VALLEY R. R.

Тренъ зъ Mt. Carmel до Centralia, Shenandoah, Pottsville, Mahanoy City, Hazleton, Mauch Chunk, Philadelphia и New York о год. 5:32 и 8:40 рано; 12:27 и 4:28 пополудни.

До Centralia, Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre, Easton о год. 5:32 и 8:40 рано; 12:27, 4:28, 5:28 и 8:10 по полудни.

Поспѣшни поѣзды (Express trains) до Shenandoah, Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre, Mauch Chunk, Philadelphia и New York о год. 5:32 рано; 12:27 и 4:28 пополудни.

Тренъ, котрый ѣде о год. 5:32 зъ Mt. Carmel, ѣде просто до Philadelphi-и.

Тренъ до Wilkes-Barre, Elmira, Buffalo, Niagara Falls и т. д. о год. 5:32 и 8:40 рано; 12:27 и 8:10 пополудни.

Тренъ до Shamokin о год. 7:30, 9:40, 11:37 рано; 2:17, 4:38, 7:18 и 9:45 пополуд. Вертае въ Shamokin до Mt. Carmel о год. 5:15 и 8:20 рано; 12:15, 4:10, 5:10, 6:30 и 7:50 пополудни.

Тренъ вôдъѣзджае зъ Mt. Carmel до Pottsville о год. 5:32, 8:40 рано; 12:27, 5:28 и 8:10. Приѣзджае до Pottsville о год. 6:45, 9:52 рано; 2:03, 7:06 и 9:50 пополудни. Тôлько разъ треба пересѣдати ся до и зъ Pottsville.

Тренъ до Sunbury и на всѣ лінии Penn'a R. R. о год. 7:30, 11:37 рано; 2:17, 7:18 пополудни.

Недѣльни трены до Філядельфіи и Нюйорку о год. 8:35 рано.

До Шамокінъ о год. 10:35 рано; 2:27 и 7:59 пополудни.

Недѣльный тренъ до Wikes-Barre о год. 8:35 рано; 5:55 пополудни.

Пасажиры, котри хотять ѣхати дальше на весты, якъ до Chicago, St. Louis, Detroit, Kansas City, Omaha, Denver, St. Paul, Milwaukee и San Francisco, нехай купують тікеты у Lehigh Valley R. R. компании.

ROLLIN H. WILBUR, Gen'l Supt. — CHAS. S. LEE, Gen'l Pass Agt.



Молись, трудись, учись, до „СОЮЗА" запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ" читай, Русь святу люби, доброму научайся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.